

DRÁMA ÉS TÁNC

A dráma és tánc tanítása komplex művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amely interakciókon keresztül játék, cselekvés és tapasztalat útján valósítja meg célját, amelynek középpontjában maga a dramatikus tevékenységben megvalósuló tanulás áll. A dramatikus tevékenységeknek nagyon sok formája ismert. A játék, a cselekvő részvétel, a problémaközpontú tematikus foglalkozások következtében megélt egyéni és közösségi élményeken keresztül, az aktív tevékenységeknek köszönhetően fejlődnek a tanulók alkotó és befogadó, valamint kommunikációs és szocializációs készségei és képességei. A dráma és tánc tanítása olyan komplex művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amelynek elsődleges célja az önkifejezés, a kommunikáció, a kooperáció fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése a különböző művészeti tevékenységek által, közvetetten pedig az iskolában elsajátított tudás és képességek – felnőtt társadalomban, a munkaerőpiacon történő – alkalmazására készít fel. A dramatikus formák (drámajáték, kreatív gyakorlatok, improvizáció, tanítási dráma stb.) alkalmazásával a tanulók önmagukkal és a társadalommal harmonikus kapcsolatban élő állampolgárrá válnak, az emberi kapcsolatokban, a családi életben sikeresen együttműködő emberként boldogulnak. A művészeti tevékenységformákkal való személyes találkozás révén a művészeti ágak nyelve sajátjukká válik, és mindezek eredményeként kialakul bennük a művészettel élés, az értő befogadóvá válás alapvető igénye. A dráma és tánc tantárgy oktatása 10-25 fős csoportban valósítható meg, ennél nagyobb osztálylétszám esetén csoportbontás javasolt. Ezen túl megfelelő méretű, mozgatható bútorzattal ellátott, elegendő szabad teret biztosító szaktanterem biztosítása is fontos. A tárgy közműveltségi tartalmai, fejlesztési feladatai elsősorban tevékenység-központú, gyakorlati képzés során sajátíthatók el. A táblázatokban azokat a tevékenységeket tüntetjük fel, amelyek leginkább szolgálják az adott képesség, készség, ismeret elsajátítását, fejlesztését. Csak az újonnan belépő tevékenységeket említjük, ami nem jelenti tehát azt, hogy a korábbi képzési szakaszokban megjelenő tevékenységek ne szerepelnének továbbra is. A tematikai egységekhez időkeretek ajánlatként határozhatók meg, mivel a témák feldolgozása olyan komplex gyakorlati tevékenységek kapcsán valósul meg, amelyek egyidejűleg több különböző képesség fejlesztésére, különböző ismeretek átadására alkalmasak. A tanulói csoportok pedig nem tekinthetők homogén tömegnek – csak a szaktanár tudja megállapítani, hogy az adott tanulói közösségnek hány órára lesz szüksége az adott tematikai egység feldolgozásához. A feltüntetett tematikai egységek és közműveltségi tartalmak megjelenése a közoktatás gyakorlatában természetesen átfedi egymást, a tagolás csak a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja, a feltüntetett óraszám ajánlások pedig az éves összóraszám vonatkozásában nyújtanak tájékoztatást. A tematikai egységek nem sorrendben, hanem a korosztály és a csoport adottságainak megfelelően, a szaktanár döntése alapján, folyamatosan, ismétlődően, egymással összekapcsolva kerülnek feldolgozásra, szükség szerint eltérő metodikával – alárendelve a szaktanár által választott közműveltségi tartalomnak. A tánc a mozgást a művészetek oldaláról ismerteti meg a tanulóval, értékesen kiegészítve a testnevelés órákon történő mozgásfejlesztést. Ezért a tánc és mozgás tanítása a testnevelés órák keretében is történhet megfelelő képesítésű pedagógus vezetésével.

9–10. évfolyam

A dráma és tánc jellegénél fogva nagy szerepet játszik több fejlesztési területen meghatározott ismeretek, készségek és képességek fejlesztésében.

Az *erkölcsi nevelés* területén a tanuló érti és a dramatikus tevékenységek során gyakorlatban is alkalmazza a kisebb és nagyobb közösségekre vonatkozó egyezségeket, társadalmi normákat.

A *nemzeti öntudat, hazafias nevelés* területén ismeri a néphagyományok, szokások, folklór jellegzetességeit és néhány elemét, értékeli a kulturális hagyományokat.

A *Állampolgárságra, demokráciára nevelés, a családi életre nevelés, valamint önismeret és kapcsolati kultúra* fejlesztésének területén ismeri az egyén felelősségét a közösség fenntartásában, ön- és társismerettel rendelkezik, képes harmonikus emberi kapcsolatok kialakítására és fenntartására.

A *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területén képes közösségben végzett, összehangolt együttes tevékenységre a dramatikus játékok vagy a színházi munka során, képes a közösségen belüli belső irányítású feladatosztásra.

A *fenntarthatóság, környezettudatosság* területén képes átlátni a fenntarthatóság fontosságát, a környezeti problémák kialakulásában meglévő egyéni felelősséget. A dramatikus tevékenységek által megismeri a természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló, környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartásformákat.

A *pályaorientáció* területén dramatikus tevékenységek során különféle ismereteket szerez a különböző szakmák, hivatások, életpályák lehetőségeiről.

A *Médiatudatosságra nevelés* területén dramatikus tevékenységek során megismeri és képes alkalmazni a tömegkommunikációs médiumok különböző műfajait, a média eszköztárát. Emellett képes saját produkciós munkájának szcenikai, hangtechnikai, filmes stb. kivitelezésére, illetve képi, hangtechnikai rögzítésére.

A *tanulás tanulása* területén képes saját tanulási stílusának, stratégiáinak kialakítására, fejleszti memóriáját, szóbeli, írásbeli, mozgásos, képi stb. kifejezőmódjait.

A kompetenciafejlesztés során az *anyanyelvi kommunikáció* területén a tanuló képes nyelvi választásra a kifejezés különféle szándékai szerint. Ismer és alkalmaz különféle vizuális, nyelvi kommunikációs, metaforikus kifejezőmódokat a dramatikus és színházi jellegű tevékenységekben. Felismeri a szépirodalmi és a mindennapi szövegekben megfogalmazott üzenetretegeket. Képes adekvát módon kifejezni magát mind verbális, mind nonverbális téren. A *szociális és állampolgári kompetencia* területén nyitott és képes a különféle kultúrák megismerésére és megértésére. Képes önálló vélemény kialakítására és megfogalmazására, mások véleményének tiszteletben tartására. A *kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia* területén képes összehangolt együttes tevékenységre. Rendelkezik önálló ötletekkel, megoldásokkal, de ezeket képes alárendelni a közösségi szándékoknak. Az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség* területén képes a különféle műalkotások értelmező-elemző befogadására, kialakul benne a művészettel élés igénye. Részt vesz a kortárs kulturális életben, részt vesz különféle közösségi kulturális alkalmakon, rendezvényeken. Tevékenyen rész vesz vagy közreműködik korosztálya produkciós tevékenységében, az ezzel kapcsolatos szervezőmunkában. Képes az együttes tevékenység élményének örömteli átélésére. Képes a közösen vállalt, megosztani kívánt gondolatok közvetítésére és közlésére színházask munkában, kialakul benne a közös alkotótevékenység belső igénye. A *hatékony, önálló tanulás* területén önállóan képes figyelmének és motivációjának fenntartására, ismeri az egyéni és közösségi tanulás örömét. Képes a hatékony tananyag- és időbeosztásra, a tanulást megfelelő módon kezeli életében. A tantárgy sajátos fejlesztési céljai:

A tantárgy legfontosabb célja, hogy induktív módon (tevékenységeken keresztül) színház- és drámatörténeti, színház- és drámaelméleti ismereteket sajátítsanak el a tanulók, melynek köszönhetően képessé válnak a már meglévő ismereteik rendszerezésére, értelmezésére. Kiemelkedő cél az aktív részvétel a különféle egyéni és csoportos dráma- és

színháti alkotótevékenységekben, problémaközpontú tematikus foglalkozásokon, melyek során elsajátítják a megfelelő értelmezői eszköztárat, valamint a felkészülés az érettségi vizsgára, illetve a művészeti tartalmak megismerése a különböző tantárgyak érettségi tematikájában.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Koncentrációt, kommunikációt, mozgásos kifejezőmódok tudatos használatát segítő tevékenységek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A különféle beszédműfajok ismerete, a verbális, zenei és metakommunikációs elemek célhoz és tartalomhoz illő használata. Alkotó, cselekvő részvétel többféle dramatikus tevékenységben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A drámajátékos tevékenységek tudatos használata, céljuk, fejlesztési feladataik ismerete. Az ismert drámajátékos tevékenységek körének bővítése, a tanulók egyéni fejlődésének elősegítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Önállóan, végzett koncentrációs és lazítógyakorlatok. Önállóan és csoportosan végzett verbális, metakommunikációs, mozgásos és légzőgyakorlatok. Érzékelő és megfigyelő gyakorlatok. Páros és csoportos egyensúly- és bizalomgyakorlatok. Egyéni stílus, karakter, státusz, érzelem, ábrázolása nyelvi és metakommunikációs eszközökkel. A különféle beszédműfajok és a hatáskeltés eszközeinek alkalmazása a gyakorlatok során. A média jellemző kifejezőmódjai, és azok megjelenítése dramatikus tevékenységekben (pl. reklámok, hírek stb.). A konkrét és absztrahált mozgás közötti különbség tudatosítása. Stílus, jellem ábrázolása mozgással. Fogalmak, hangulatok kifejezése mozgással. Mozgásstílusok.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kommunikációs, stilisztikai játékok, stílusgyakorlatok.</p> <p><i>Mozgókép kultúra és médiaismeret:</i> médiatudatosságra nevelés alapjai, az információ forrása, jellege.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stílus, karakter, státusz, fogalom, hangulat, kontraszt, párhuzam, sűrítés, harmónia-diszharmonia, fokozás, variáció, arányok, hatás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kreativitás, kooperáció fejlesztését segítő tevékenységek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Együttműködés páros, kiscsoportos és teljes csoportos drámajátékos tevékenységekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az aktív, tudatos és tevékeny részvétel kialakítása, fejlesztése csoportos tevékenységekben, irányító és irányított helyzetben. Részvétel a dramatikus tevékenységek elemző megbeszélésében, önálló vélemény kialakítása és megfogalmazása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ön- és társismereti játékok.</p> <p>A megismert dramatikusan eszköztár önálló, tudatos és célszerű felhasználása dramatikusan és színházi jellegű alkotótevékenységek során.</p> <p>Összehangolt, együttes tevékenység drámás, mozgásos vagy színházi munkában, az együttes munka szabályainak elfogadása és betartása.</p> <p>Belső irányítású feladatelosztás tervező, szervező és kivitelező tevékenység során (feladatvállalás a kivitelezésben és az irányításban egyaránt).</p> <p>Csoportos és egyéni célirányos helyzetértékelés és döntési képesség szituációkban.</p> <p>Közösen létrehozott, megosztani kívánt gondolatok, élmények közvetítése és közlése színházas munkában, együttes dramatikusan tevékenységekben.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A szaktanár választása szerint.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A dráma és a színház formanyelvének megismerését és alkalmazását segítő tevékenységek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Alapvető dramaturgiai, drámaszerkezeti, műfaji fogalmak ismerete és használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Különböző színházi korszakok, stílusok és műfajok felismerése és jellegzetességeik megfogalmazása.</p> <p>A színház és dráma jellemző műfaji jegyeinek azonosítása.</p> <p>Alapszintű dramaturgiai fogalomkészlet használata.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ismerkedés a különböző színházi irányzatokat képviselő előadások sajátosságaival.</p> <p>Ismerkedés napjaink világszínházi törekvéseivel (pl. posztmodern, historizáció, performance stb. (szaktanár döntése szerint).</p> <p>Egyes színházi stílusok, színházi műfajok jellemző jegyeinek azonosítása és alkalmazása saját dramatikusan tevékenységekben.</p> <p>A színpadi hatáselemek felismerése és azonosítása látott/olvasott művekben.</p> <p>A színpadi tér és használatának lehetőségei, ismerkedés a színpadi térformákkal és használatuk következményeivel.</p> <p>A különböző befogadói szerepek.</p> <p>Hiány és jelentései színpadi munkában.</p> <p>A feszültségteremtés eszközeinek felismerése színpadi munkában, és ezek alkalmazása drámajátékos tevékenységekben.</p> <p>A megismert színházi formanyelv egyes elemeinek felhasználása és értelmezése drámajátékos tevékenységekben.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> műalkotások elemzésének, megközelítésének lehetőségei, módszerei.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a vizuális nyelv eszközeinek komplex értelmezése.</p> <p><i>Matematika:</i> adott tárgy, elrendezés más nézőpontból történő elképzelése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Cím és történet, pillanat, színpadi metafora és szimbólum, színházi stílus, feszültség fokozására szolgáló eszközök, színpadi tér, ritmus.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Drámajátékos és színjátékos tevékenységek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Alkotó és tevékeny részvétel különböző drámajátékos tevékenységekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző dramatikus tevékenységformák a tanár és a tanulók választása alapján a kívánt tartalom kifejezése érdekében. Részvétel vagy közreműködés esetleges produkciós tevékenységben a szaktanár döntése alapján.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A megismert dramatikus eszköztár önálló, tudatos és célszerű használata a dramatikus és színházi jellegű tevékenységekben. Drámajátékos gyakorlatok összefűzése, egymásra építése a kívánt tartalom kifejezése érdekében. Különböző konkrét és metaforikus kifejezőeszközök tudatos alkalmazása dramatikus és színházi jellegű alkotótevékenységek során. Rövid mozgásos etűdépítés, és különféle feltételű improvizációk. Improvizációk a megismert kifejezési formák összefűzésével, illetve alkotó jellegű alkalmazásával. Improvizációk különféle színházi stílusok elemeinek alkalmazásával. Történetek, érzések, élmények feldolgozása különféle drámajátékos tevékenységformákkal. Mozgásos improvizációk zene, szituáció, téma, szöveg vagy vizuális elemek felhasználásával. Alkotó vagy közreműködő részvétel produkciós tevékenységben.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; vizuális kultúra:</i> improvizáció a zenében, a képzőművészetben, az irodalomban stb.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sűrítés, variáció, fokozás, késleltetés, státushelyzet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Befogadó és értelmező tevékenységek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Különböző művészeti alkotások játékon, megjelenítésen keresztül történő feldolgozása. Színház- és drámatörténeti ismeretek iránti érdeklődés felkeltése, néphagyományok alapfokú ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szaktanár által választott színház- és drámatörténeti ismeretek drámajátékos tevékenységgel történő megközelítése. Színházi előadások elemző vizsgálata a szaktanár által megadott szempontrendszer alapján.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p>Egyes színház- és drámatörténeti ismeretkörök drámajátékos tevékenységekkel történő megközelítése (pl. a francia klasszicista színház, a polgári dráma néhány alkotása, a XX. század egyes színházi irányzatai, kortárs művek és alkotók, színházi alkotók portréja).</p> <p>Egyes irodalmi művekhez kapcsolódó dramatikus feldolgozások (pl. Shakespeare: <i>Szentivánéji álom</i>, Mikszáth Kálmán novellái, Arany János balladái, Örkény István Egyperces novellái, Beckett, Mrożek és Ionesco drámái).</p> <p>Színház- és drámaelméleti ismeretek megalapozása (pl. a drámai műnem jellegzetességei, dramaturgiai alapfogalmak, a színházművészet összművészeti sajátosságai).</p> <p>Drámajátékos ismeretek tudatosítása.</p> <p>Színházi előadások elemző, értelmező, összehasonlító vizsgálata közös megbeszélés, egyéni munka vagy dramatikus tevékenységek során.</p> <p>Dramatikus tevékenységek az élmények több szempontú befogadását elősegítve.</p> <p>Egyszerűbb tánc- és mozgásszínházi műfajok felismerése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás, szerzők és művek.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Drámatörténet, színházi konvenció, színházművészet, táncszínház, mozgásszínház a szaktanár választása szerint.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Különbféle koncentrációs, kommunikációs és mozgásos dramatikus tevékenységek ismerete, aktív részvétel a tevékenységekben.</p> <p>Részvétel különféle dramatikus tevékenységekben és elemző értékelésükben.</p> <p>A feldolgozott színházi és drámai formanyelvi ismeretek, alapfokú dramaturgiai ismeretek elsajátítása.</p> <p>Közreműködés az egyes színjátékos tevékenységformákban. Aktív közreműködés a választott egyes színház- és drámatörténeti ismeretek drámajátékos tevékenységekkel történő megközelítésében és a színházi előadások elemző megbeszélésében.</p>
--	---